

Janusz Ławrynowicz

Ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków, w drodze z domu do pracy i z pracy do domu

---

Palestra 14/9-10(153-154), 22-25

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W następnym swym orzeczeniu Sąd Najwyższy ogłosił następującą tezę:

Dowód z badań antropologicznych nie może jeszcze stanowić podstawy do zaprzeczenia ojcostwa (orz. SN z dnia 21 listopada 1963 r. II CR 37/63 — OSNCP 1964/9/56).

W innym zaś orzeczeniu Sąd Najwyższy dał wyraz następującemu pogładowi:

Dowód z badania antropologicznego wszystkich stron nigdy wprawdzie nie daje całkowitej pewności co do ojcostwa domniemanego ojca, jednakże może wskazywać z dużym prawdopodobieństwem na pochodzenie dziecka od domniemanego ojca lub na nieistnienie między tymi osobami związków krwi.

Dowód taki nie może więc sam przez się stanowić podstawy do oceny, że zachodzi niepodobieństwo ojcostwa męża matki, może jednak ułatwić ocenę wiarygodności sprzecznych zeznań stron w sytuacji, gdy ustalenia opierają się tylko na tych zeznaniach (orz. SN z dnia 7 października 1966 r. I CR 303/66 — OSNCP 1967/VI/105).

Orzeczenie z roku 1966 jest ostatnim znanym mi orzeczeniem w tych sprawach. Otwiera ono drogę do dalszego rozwoju orzecznictwa w tym względzie.

JANUSZ ŁAWRYNOWICZ

Ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków. w drodze z domu do pracy i z pracy do domu

I

Przepisy § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1968 r. w sprawie wygaśnięcia niektórych umów ubezpieczenia zawartych przez społeczniowe zakłady pracy (Dz. U. Nr 32, poz. 218) zobowiązały te zakłady do zawierania na swój koszt umów ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków, jakie mogą się wydarzyć w drodze z domu do pracy i z pracy do domu osobom wymienionym w tym przepisie, pozostającym z społecznymi zakładami pracy w stosunku pracy. Przepisy tego rozporządzenia nie określiły pojęcia „drogi z domu do pracy i z pracy do domu”. Pojęcie to zostało bliżej określone w zarządzeniu Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 15 lipca 1969 r. w sprawie zasad uznawania wypadków w drodze z domu do pracy i z pracy do domu za podlegające umowom ubezpieczenia (M.P. Nr 34, poz. 258), wydanym na podstawie § 5 ust. 6 cyt. wyżej rozporządzenia.

W myśl przepisów zarządzenia wypadki w drodze z domu do pracy i z pracy do domu podlegają ubezpieczeniu na podstawie § 5 rozporządzenia z dnia 20.VIII.1968 r. jeżeli droga, w czasie której pracownik uległ wypadkowi, była najkrótsza i nie przerwana. Drogą najkrótszą jest również droga najdogodniejsza dla pracownika ze względów komunikacyjnych.

Jeżeli w drodze nastąpiła przerwa w danych warunkach życiowo uzasadniona, a czas tej przerwy nie przekroczył granic potrzeby — to drogę taką traktuje się jako nie przerwana.

Wypadkiem objętym omawianym ubezpieczeniem jest również wypadek, jaki się wydarzył w drodze z miejsca pracy do:

- 1) miejsca drugiego i dalszego zatrudnienia w sytuacji, gdy pracownik jest zatrudniony w więcej niż jednym zakładzie pracy,
  - 2) zwykłego miejsca wykonywania funkcji lub zadań politycznych, zawodowych albo społecznych,
  - 3) zwykłego miejsca spożywania posiłków,
- a także w drodze z tych miejsc do domu.

Jak więc wynika z powyższego, zarządzenie z dnia 15 lipca 1969 r. zawiera tylko ogólne zasady, na podstawie których wypadki w drodze z domu do pracy i z pracy do domu mogą być uznane za objęte omawianym ubezpieczeniem. Zasady te nie wyjaśniły wątpliwości, jakie się mogą nasuwać w praktyce na tle interpretacji poszczególnych przepisów zarządzenia.

W szczególności zarządzenie to nie wyjaśnia np., kiedy się rozpoczyna i kończy droga z domu do pracy, w jakich wypadkach przerwę w drodze należy uznać za uzasadnioną, a czas tej przerwy za czas nie przekraczający potrzeby.

W celu ujednoczenia praktyki i uniknięcia różnorodnej interpretacji przepisów cyt. wyżej zarządzenia uzgodniono między Państwowym Zakładem Ubezpieczeń a Komitetem Pracy i Płac oraz Centralną Radą Związków Zawodowych poniższe wytyczne i wyjaśnienia do stosowania w postępowaniu w sprawach wynikłych z omawianego ubezpieczenia.

1. Droga do pracy rozpoczyna się w zasadzie z momentem opuszczenia budynku, w którym znajduje się mieszkanie pracownika. W razie jednak stwierdzenia, że pracownik uległ wypadkowi bezpośrednio po przekroczeniu progu mieszkania, gdy udawał się do pracy, np. na klatkę schodowej, wypadek ten będzie również wypadkiem w drodze z domu do pracy. Z chwilą przekroczenia granicy terenu zakładu pracy (jeżeli teren jest zamknięty) kończy się droga do pracy. Z tego względu wypadek, jakiemu może ulec pracownik po przekroczeniu wejścia na teren zakładu pracy, mianowicie w drodze między tym wejściem a swoim stanowiskiem pracy, będzie już wypadkiem przy pracy w rozumieniu ustawy z dnia 23.I.1968 r. o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadków przy pracy (Dz. U. Nr 3, poz. 8) i wówczas poszkodowanemu w takim wypadku będą przysługiwały świadczenia przewidziane w tej ustawie, a nie z tytułu ubezpieczenia następstw NW w drodze z domu do pracy. Ze względu na to, że niejednokrotnie w jednym budynku mieści się kilka zakładów pracy, droga do pracy pracowników każdego z tych zakładów kończy się w momencie przekroczenia wejścia do budynku.

Omawianym ubezpieczeniem objęte są również wypadki, jakie mogą się wydarzyć pracownikowi w drodze z miejscowości lotniskowej do zakładu pracy i z powrotem, jeżeli rodzina pracownika przebywa czasowo w tej miejscowości na lotnisku.

2. Wypadkami objętymi omawianym ubezpieczeniem będą także wypadki, jakim może ulec pracownik w drodze do zakładu pracy np. w celu dostarczenia zwolnienia lekarskiego w czasie choroby albo w celu podjęcia wynagrodzenia lub ułatwienia spraw służbowych w okresie urlopu.

Wypadek, jakiemu może ulec pracownik w drodze z zakładu pracy do ambulatorium w celu poddania się zleconemu przez zakład badaniu, jak również w drodze powrotnej — też jest objęty omawianym ubezpieczeniem.

Jeżeli pracownik w czasie pracy zachoruje i uda się do ambulatorium znajdującego się poza zakładem pracy, a w drodze z ambulatorium do domu ulegnie wypadkowi — wypadek ten również będzie traktowany jako wypadek w drodze z pracy do domu.

3. Zgodnie z § 3 ust. 1 powyższego zarządzenia za drogę najkrótszą uważa się również drogę najdogodniejszą dla pracownika ze względów komunikacyjnych. Przepis ten należy interpretować rozszerzająco, ponieważ niekiedy za drogę najkrótszą uznaje się także drogę nie prowadzącą bezpośrednio z domu do zakładu pracy. Będzie to miało miejsce np. w razie konieczności codziennego odprowadzania dziecka do przedszkola i zabierania go stamtąd po pracy. Wypadek, jaki się wydarzy pracownikowi w wyżej wskazanych okolicznościach na trasie: dom — przedszkole — zakład pracy, jest więc objęty omawianym ubezpieczeniem.
4. Za przerwę „w danych warunkach życiowo uzasadnioną” (§ 3 ust. 2 zarządzenia) należy uważać przerwę spowodowaną koniecznością załatwienia przez pracownika istotnych dla niego spraw, jak np.: wstąpienie do sklepu znajdującego się w pobliżu miejsca zamieszkania pracownika lub siedziby zakładu pracy w celu zakupu żywności, wstąpienie do zakładu gastronomicznego, w którym pracownik stale lub okresowo się stołuje, wstąpienie do zakładu naprawczego w celu oddania do naprawy części codziennie używanej garderoby itp. Należy jednak zaznaczyć, że czas tej przerwy nie może przekroczyć granic potrzeby, czyli że przerwa ta nie może być dłuższa od przeciętnie potrzebnego czasu do załatwienia danej czynności. Jeżeli taka przerwa przeciągnie się ponad czas niezbędny do załatwienia koniecznej czynności (np. dłuższy pobyt w zakładzie gastronomicznym), to drogę podjętą po takiej przerwie należy uznać za drogę przerwana i w razie zajścia wypadku w drodze podjętej po takiej przerwie poszkodowanemu nie będzie przysługiwało świadczenie z tytułu omawianego ubezpieczenia. Świadczenie to nie będzie również przysługiwało w razie przerwania drogi w celu np. zakupu odzieży, mebli itp., ponieważ takie czynności nie mogą być uznane za „potrzebę życiowo uzasadnioną w danych warunkach”.

II

Należy zwrócić uwagę, że — zgodnie z przepisami § 1 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 25 lipca 1969 r. w sprawie określenia wypadków zrównanych z wypadkami przy pracy i z wypadkami w zatrudnieniu oraz w sprawie świadczeń z tytułu niektórych wypadków dla osób nie będących pracownikami (Dz. U. Nr 23, poz. 170) — za zrównany z wypadkiem przy pracy uznaje się wypadek, jakiemu uległ pracownik poza swoim zakładem pracy:

- a) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji zakładu pracy w drodze między tym zakładem a miejscem, w którym pracownik miał wykonywać należące do niego obowiązki służbowe,

- b) w drodze do miejscowości, do której pracownik został delegowany przez zakład pracy, jak również w drodze powrotnej z tej miejscowości.

W związku z tym poszkodowaniem w wymienionych wyżej wypadkach nie będzie przysługiwać świadczenie z obowiązkowego ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków w drodze z domu do pracy i z pracy do domu, lecz świadczenie przewidziane w ustawie z dnia 23 stycznia 1968 r. o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadków przy pracy.

III

Zgodnie z przepisami § 5 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1968 r. w sprawie wygaśnięcia niektórych umów ubezpieczenia zawartych przez uspołecznione zakłady pracy — z omawianego ubezpieczenia zostały wyłączone wypadki, za które poszkodowanemu przysługują świadczenia z tytułu obowiązkowych ubezpieczeń komunikacyjnych.

Z powyższego wynika, że jeżeli pracownik w drodze z domu do pracy lub z pracy do domu ulegnie wypadkowi spowodowanemu przez ruch pojazdu mechanicznego, objętego obowiązkowymi ubezpieczeniami komunikacyjnymi, to poszkodowanemu nie będzie przysługiwało świadczenie z omawianego ubezpieczenia, lecz świadczenia przewidziane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 24 kwietnia 1968 r. w sprawie obowiązkowych ubezpieczeń komunikacyjnych (Dz. U. Nr 15, poz. 89). Świadczenia te będą przysługiwały także wówczas, gdy poszkodowany pracownik był przewożony z domu do pracy albo z pracy do domu środkiem lokomocji należącym do jego zakładu pracy.

IV

Umowy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków w drodze z domu do pracy i z pracy do domu zawiera się na zasadach ustalonych w ogólnych warunkach ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków, zatwierdzonych decyzją Ministra Finansów Nr RMU/B/13/58 z dnia 13.XII.1955 r. oraz decyzją Nr RMU/117/60 z dnia 26.IV.1960 r.

W związku z tym należy zwrócić uwagę, że postanowienia § 5 ust. 2 powyższych ogólnych warunków ubezpieczenia wyłączają z odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń m. in. wypadki, których przyczyną było:

- a) popełnienie przez ubezpieczonego zbrodni lub występku,
- b) stan nietrzeźwości ubezpieczonego albo bójka — z wyjątkiem gdy ubezpieczony działał w obronie koniecznej.

Jeżeli pracownik w drodze z domu do pracy lub z pracy do domu ulegnie wypadkowi, którego przyczyną było jego zachowanie się lub postępowanie wyżej określone, pracownik ten traci prawo do żądania od PZU wypłaty świadczenia z omawianego ubezpieczenia.